

Atlasy

z niemieckich oficyn wydawniczych

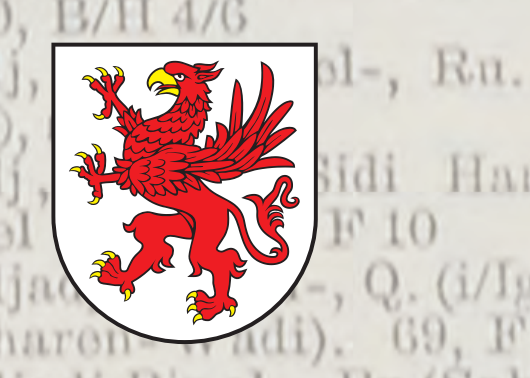
w XIX i XX wieku

Ze zbiorów kartograficznych
Książnicy Pomorskiej

15.09.17 – 20.10.17.r.

Sala im. Zbigniewa Herberta
(budynek II, wejście B od ul. Dworcowej 8, 2 piętro)

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Atlasy

Dziejopis kartografii niemieckiej

W

XIX wieku zaczyna się rozwój nauk geograficznych, a w II poł. stulecia następuje specjalizacja dyscyplin naukowych w zakresie nauk o ziemi z których wyodrębnione zostają dziedziny m.in. geofizyka, geologia, fitogeografia, zoogeografia, meteorologia, klimatologia. W XIX w. dokonano też pomiarów całej ziemi oraz wielostronnych badań w wewnętrznych obszarach kontynentów, rejonach polarnych, na oceanach i morzach. Duży wkład w rozwój nauk geograficznych i poznania ziemi włożył najwybitniejszy przyrodnik tej epoki Aleksander Humboldt (1769-1859). Zapoczątkował metodę pomiarów astronomiczno-geodezyjnych umożliwiającą naniesienie na mapy właściwych kształtów terytoriów i kontynentów.

Atlas geograficzny jest to zbiór map o jednolitym programie, zwykle jednakowego lub zbliżonego formatu, ułożony w pewnym ustalonym przez wydawcę lub autora porządku, wydany w postaci jednolitego dzieła w formie książkowej (Szaflarski 1965).

Za pierwszy atlas uznaje się bolońskie wydanie Ptolemeusza (1448), wydanie strasburskie opracowane przez Martina Waldseemüllera (1513), które obok map Ptolemeusza zawierało suplement w postaci 12 nowych map.

W 1583 r. pojawiają się we Francji kieszonkowe druki małego formatu zwane elzewirami. Charakterystyczną ich cechą była lekka oprawa, niska cena a strony tytułowe były odbijanymi techniką miedziorytniczą. W tym samym czasie zgodnie z nowym trendem zakłady wydawnicze publikują również kieszonkowe podręczne atlasy.

W miarę rozwoju wiedzy geograficznej postępuje rozbudowa atlasów, prowadząc z jednej strony do powiększenia ich rozmiarów i treści, z drugiej strony do ich specjalizacji, zarówno pod względem terytorialnym jak i rzeczowym.

Specjalizacja dziedzin wiedzy odzwierciedliła się w kartografii przez pojawienie się licznych, coraz bardziej ulepszonych map specjalnych: geologicznych, gleboznawczych, klimatycznych, zoogeograficznych, fitogeograficznych i gospodarczych.

Często obok map wydawanych samodzielnie, mapy tematyczne zamieszczane były w atlasach specjalistycznych lub atlasach skierowanych dla właściwego odbiorcy.

Pod względem przeznaczenia wyróżniamy atlasy: naukowe, szkolne, przeglądowe, morskie, turystyczne, komunikacyjne. Najważniejsze i najbardziej popularne są atlasy szkolne. Dawniej edukacyjne atlasy były zmniejszonym lub skróconym wydaniem wielkich atlasów.

Na znaczny rozwój kartografii w Niemczech w XVI w. i XVII w. miały kontakty z sąsiednimi krajami, w których nauki geografii i kartografii osiągnęły bardzo wysoki poziom. Niemieckie zakłady wydawnicze współpracowały z włoskimi i niderlandzkimi oficynami wydawniczymi, utrzymując kontakty gospodarcze i naukowe.

Niemcy przywiązywali dużą wagę do kształcenia kartografów poprzez zakładanie specjalnych kartograficznych szkół zajmujących się wyłącznie tą dziedziną nauki.

Pomimo dominującej w tym okresie roli kartografii włoskiej i opracowań niderlandzkich kartografowie niemieccy wypracowali własny styl opracowania map. Charakteryzował się on dużą dbałością o detale, uporządkowaniem treści i znaków topograficznych oraz brakiem ozdóbek.

Z początkiem XVI w. działalność kartografii niemieckiej znacznie się ożywiła i rozwijała się wielokierunkowo. Ukazują się sporządzone według starych wzorców liczne opracowania m.in. dzieła Ptolemeusza. Powstają również nowe oryginalne mapy, wytyczające kierunki rozwoju kartografii oraz pojawia się zainteresowanie globusami.

W II. poł. XVII w. pojawiają się oznaki kryzysu kartografii niemieckiej, który spowalnia na wiele lat rozwój kartografii w Niemczech. Rynek wydawniczy został zdominowany przez publikacje holenderskie.

W drugiej poł. XVIII w. zastój w produkcji kartograficznej przejawia się w mniejszej aktywności edytorskiej w małej liczbie wydanych oryginalnych opracowań. Wynikało to częściowo z ekspansji holenderskich domów wydawniczych, które zapełniły rynek niemiecki mapami i atlasami.

Renesans w kartografii niemieckiej nastąpił za sprawą kartografa i rytownika Johanna Baptisty Homanna (1644-1724). Jego działalność wydawnicza zahamowała napływ wydawnictw niderlandzkich,

jednocześnie podnosząc znaczenie kartografii niemieckiej. Norymburga stała się niemieckim ośrodkiem kartograficznym.

W osiemnastowiecznej niemieckiej kartografii i w późniejszych latach wiele innych postaci utrwaliło swoje znaczenie w historii tworzenia map i atlasów. Można do nich zaliczyć Johanna Geорга Lehmana, Adolfa Stieler, Heinricha Berghausa, Emila von Sydowa i wielu innych.

Niemcy w XVIII i XIX w. miały istotne osiągnięcia w zakresie kartografii matematycznej.

Powstające w XIX w. oficyny stawały się niekiedy wielkimi przedsiębiorstwami, gdzie poza działalnością wydawniczo-drukarską funkcjonowały specjalne działy trudniące się kreśleniem map, zatrudniając w tym celu zespoły fachowych konsultantów i wykonawców. W Europie Zachodniej takie firmy nosiły nazwę zakładów lub instytutów geograficznych, kartograficznych lub geograficzno-kartograficznych. Ważnym niemieckim ośrodkiem kartograficznym w XIX w. była Gotha.

Niemcy starali się uniezależnić od obcych wpływów poprzez aktywację własnej działalności. Następuje rozwój prywatnych przedsiębiorstw kartograficznych. Do najbardziej znanych zalicza się istniejący do dzisiaj instytut Geographisch - Kartographische Anstalt Gotha założony w 1785 r. przez wydawcę Justusa Perthesa (1749-1816).

Zatrudniając wykwalifikowanych pracowników, prowadził bardzo wszechstronną i wieloraką działalność wydawniczą. Jednym z uznanych kartografów był Carl Vogel (1828-1897). Osiągnął uznanie jako mistrz rysunku map podręcznych. Przyczynił się do rozwoju techniki kreskowania jako metody prezentacji rzeźby terenu.

W 1817 r. Instytut w Gotha zaczyna wydawanie atlasów i map swoich współpracowników m.in. atlasu Stieler, w 1838 r. atlasu Berghausa a od 1840 r. wydaje mapy ściennie Sydowa.

W okresie dwóch wieków kartografia niemiecka stała się niezwykle prężna, przyczyniając się do rozwoju i popularyzacji map ogólnogeograficznych i tematycznych.

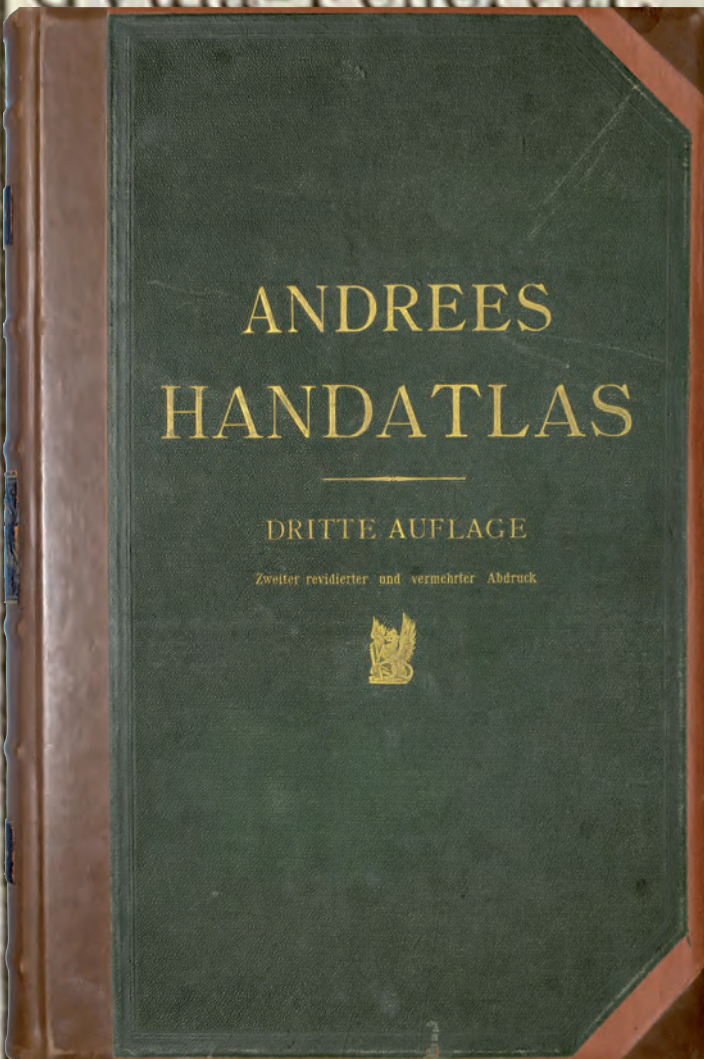
Atlasy

Verlag von Velhagen & Klasing

Velhagen & Klasing to niemieckie wydawnictwo działające w Bielefeld i w Lipsku, które założył w 1833r. August Velhagen (1809-1891). W 1835 r. przejmuje księgarnię szkolnego kolegi Augusta Klasinga (1809-1897), również niemieckiego księgarza i wydawcy. W wyniku połączenia dwóch firm powstaje wydawnictwo pod nazwą założycieli Velhagen & Klasing. W 1864r. powstaje oddział zakładu wydawniczego w Lipsku. W 1846 r. przy wydawnictwie zostaje powołany Geographische Anstalt Velhagen & Klasing. Wydawnictwo opracowywało i wydawało atlasy, monografie, periodyki i podręczniki szkolne.

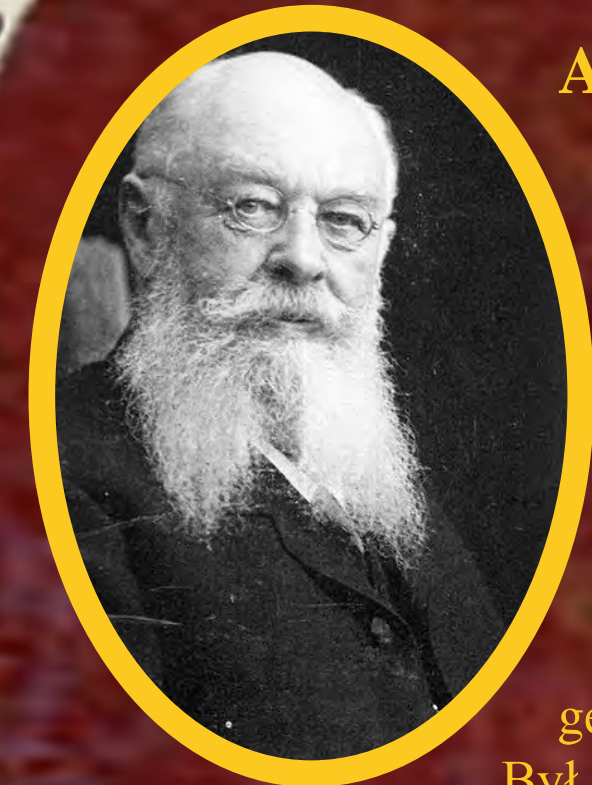
1903

1881

1930

Andree Richard (1835-1912)

Richard Andree to niemiecki geograf i etnograf. W latach 1873-1890 zajmował stanowisko dyrektora Geograficznego Instytutu Velhagen & Klasing w Lipsku. Zajmował się również kartografią i współpracował z Oskarem Peschelem (1826-1875), drzewieckim geografem i historykiem geografii. Był w 1877 r. głównym redaktorem zespołu opracowującego atlasy szkolne oraz naukowe. Wydanie atlasu Andrees Allgemeiner Handatlas w 1881 r. w Lipsku przyniosło mu uznanie i rozgłos w swoim środowisku. Był to jeden z najbardziej kompletnych atlasów wydanych w historii. Obok zainteresowania kartografią poświęcił się również etnografii Niemiec. Owocem tych rozważań była wydana w 1878 roku praca w Stuttgarcie pt. Ethnographische Parallelen und Vergleiche.

Putzger Friedrich Wilhelm (1849-1913)

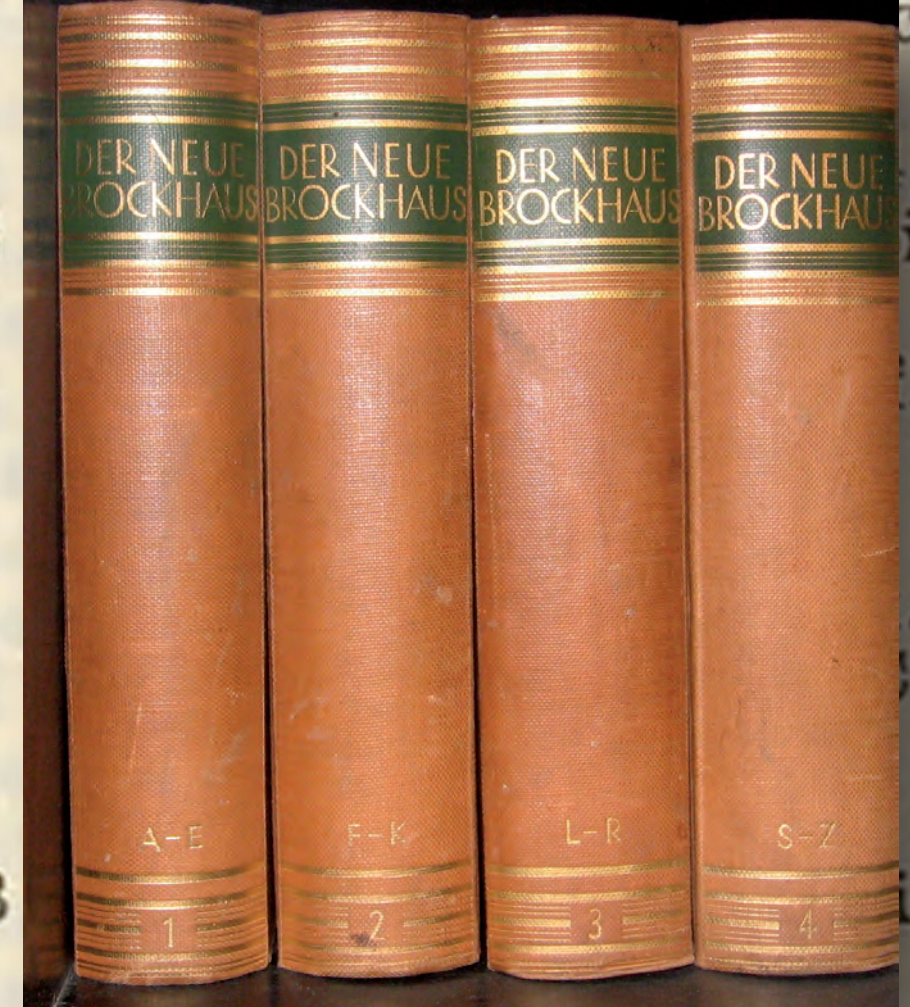
Friedrich Wilhelm Putzger to niemiecki nauczyciel i kartograf. W 1876 r. otrzymał Putzger zaproszenie do współdziałania z niemieckimi geografami - Richardem Andree i Oskarem Peschelem w wydawnictwie Velhagen & Klasing nad opracowaniem atlasu fizyko-statystycznego Cesarstwa Niemieckiego. W 1876 r. zaproponowano Putzgerowi współpracę przy opracowywaniu atlasów historycznych przeznaczonych do użytku szkolnego. Po raz pierwszy pojawił się w kwietniu 1877 r. historyczny szkolny atlas, który był wielkim sukcesem komercyjnym. Do końca 1880 roku, atlas Putzgera miał kilkanaście wydań. W roku 1889 zerwał współpracę z wydawnictwem Velhagen & Klasing. Zaslugą Putzgera było wprowadzenie kilku zasad do redagowania atlasów m.in. przejrzysta struktura materiału historycznego. Swoje atlasy historyczne tworzył z radością mającą i zaangażowaniem.

Atlasy Bibliographisches Institut & FA Brockhaus

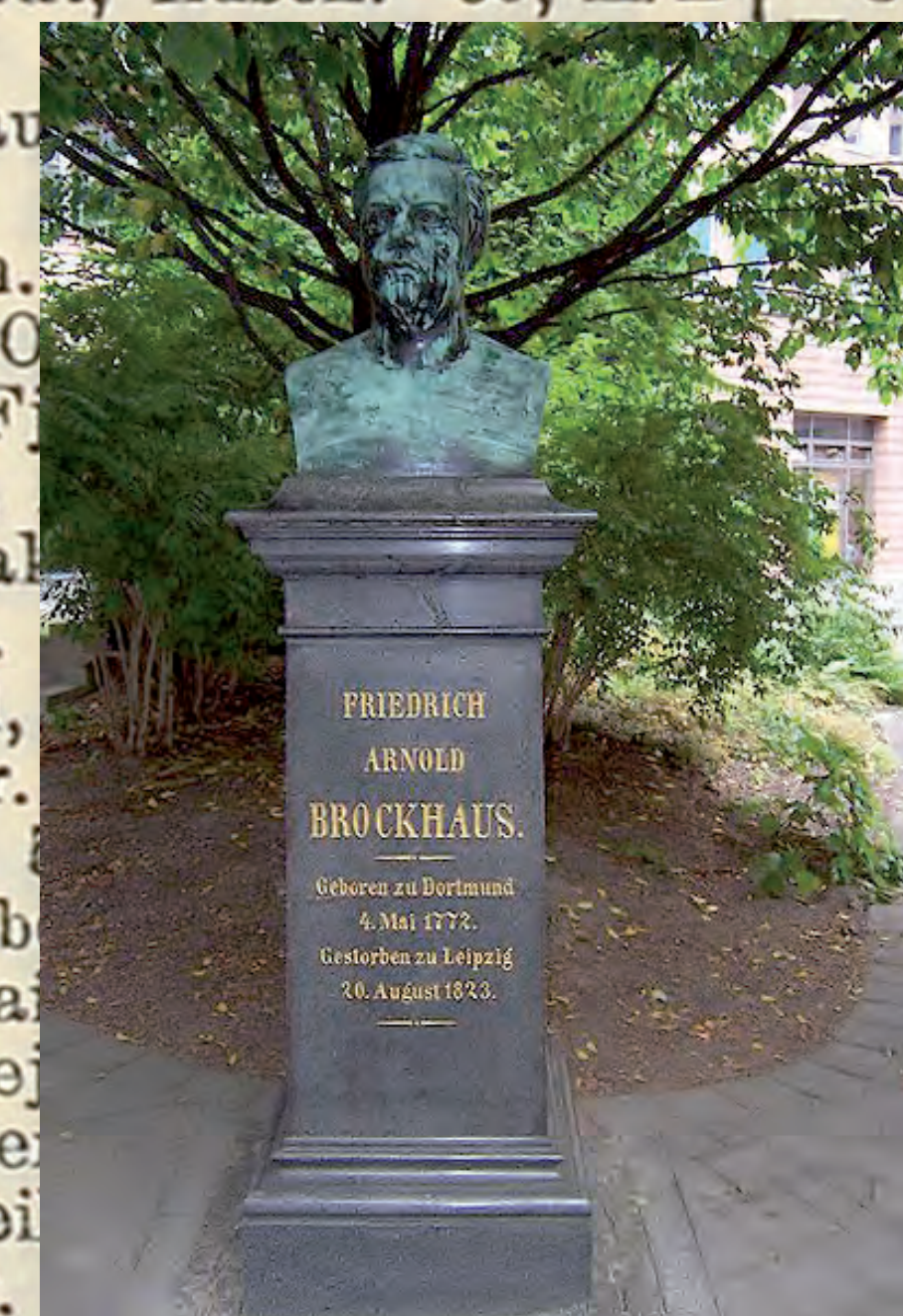
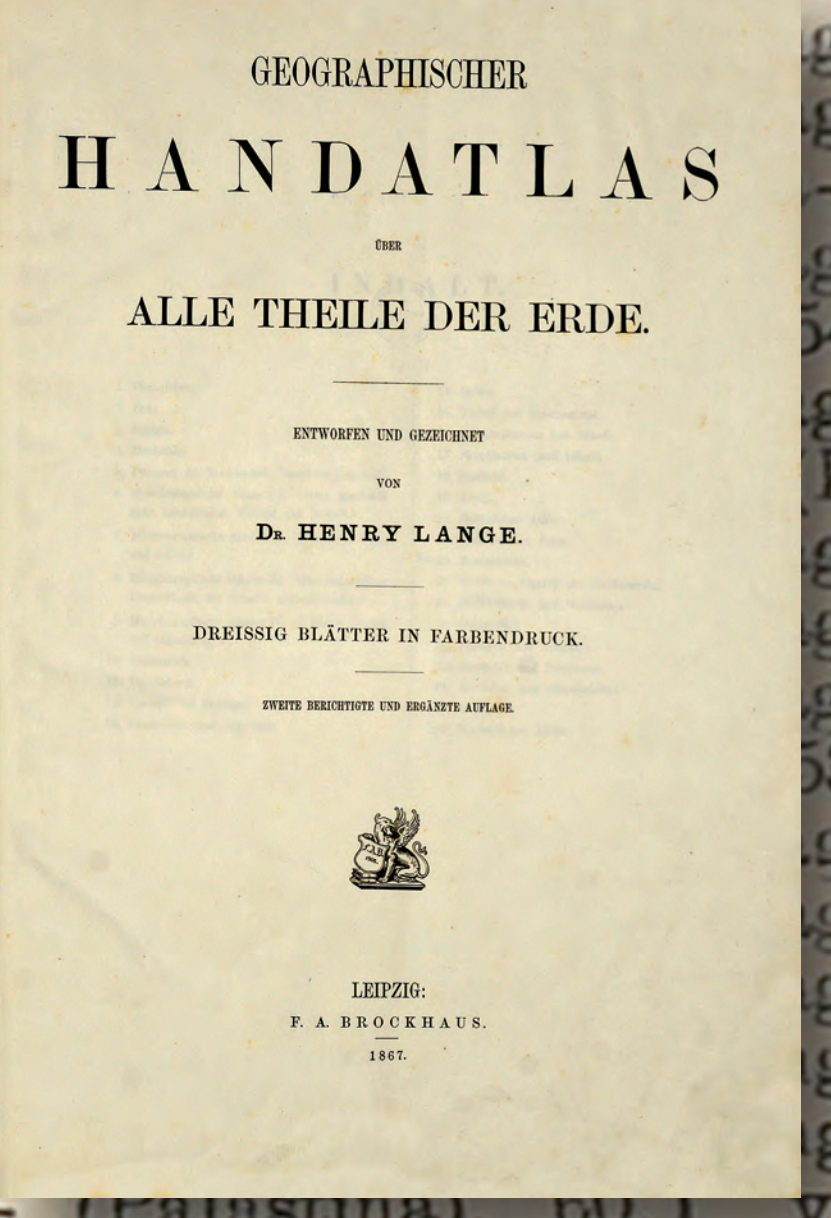
Wydawnictwo FA Brockhaus rozpoczęło swoją działalność od przejścia, zbankrutowanego wydawnictwa Rohloff & Co. w 1805 r. w Amsterdamie. Brockhaus nie należał do cechu lokalnych księgarń. Do roku 1809 Brockhaus wydawał i sprzedawał dzieła autorów francuskich i niemieckich. W 1810 r. Brockhaus opublikował *Conversations-Lexicon Finish*, do którego nabył prawa w 1808 r. w Lipsku. W 1814 r. firma otrzymała nazwę FA Brockhaus. W l. 1817–1818 ponownie pracował w Lipsku, gdzie Brockhaus także założył własną drukarnię. Po II wojnie światowej, wydawnictwo w Lipsku upaństwowiono, w 1953 r. swoją działalność wydawniczą kontynuowało jako VEB Brockhaus Leipzig. Dwaj niemieccy wydawcy encyklopedii FA Brockhaus i Bibliograficzny Instytut AG połączyły się w 1984 r. w jedno przedsiębiorstwo wydając pod nazwą Bibliograficzny Instytut & FA Brockhaus AG w 1985 Mannheim. Bibliograficzny Instytut & FA Brockhaus AG do 2009 roku to wydawnictwo z siedzibą w Mannheim.

Haag (Niederlande). 40, Haag (Niederösterreich). D 5 63, Haag (Oberbayern). 11

Haanhof. 46, H 10 Haanhof-Plateau. 46, B Haapai-Gruppe, In. 76 Haapajärvi, O. 44, E 9 Haapa-Joki, Fl. 44, E Haapamäki, Bahnhof. E 8/9 Haapape, O. 81, (m) Haapavesi, O. 44, D 9/1 Haapiti. 81, (n) Haar, Bg. 70, L 29 Haar, O. 15, A 13 Haar-Bach. 20, F/G 15 Haarby. 41, D 3/4 Haard, Die -, Geb. (V falden). 9, E 4 Haardt, Geb. (Pfalz). 1, 4/5 Haardt-Kopf, Bg (a/Mosel). 40, H 11 Haaren. 40, F 9 Haarhausen. 13, B 3 Haarlem (Niederlande). 40

Pomnik w Lipsku założyciela wydawnictwa i ojca Heinricha Berghausa

Berghaus Heinrich (1797-1884)

Heinrich Berghaus to niemiecki kartograf i geograf urodzony w Szczecinie. Jest autorem 8-tomowego *Physikalischer Atlas* wydanego w l. 1838-1848 w oficynie Justusa Perthesa. Jest to pierwszy w świecie zbiór map tematycznych. Współpracował z Aleksandrem Humboldem i Carlem Ritterem, czołowymi geografami I poł. XIX wieku. Powołał w 1828 r. jedno z najstarszych na świecie towarzystw geograficznych *Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*. Berghaus dla swojego atlasu stworzył przewodnie zasady np. konieczność rozdzielenia różnych elementów, przy generalizacji treści opuszczał szczegóły, podkład mapy miał duży stopień uogólnienia. Atlas Berghausa stanowi syntezę ówczesnej wiedzy w zakresie: klimatologii, geologii, hydrografii, magnetyzmu ziemskiego, geografii roślin i zwierząt, antropogeografii i etnografii.

Atlasy Verlag von Georg Westermann

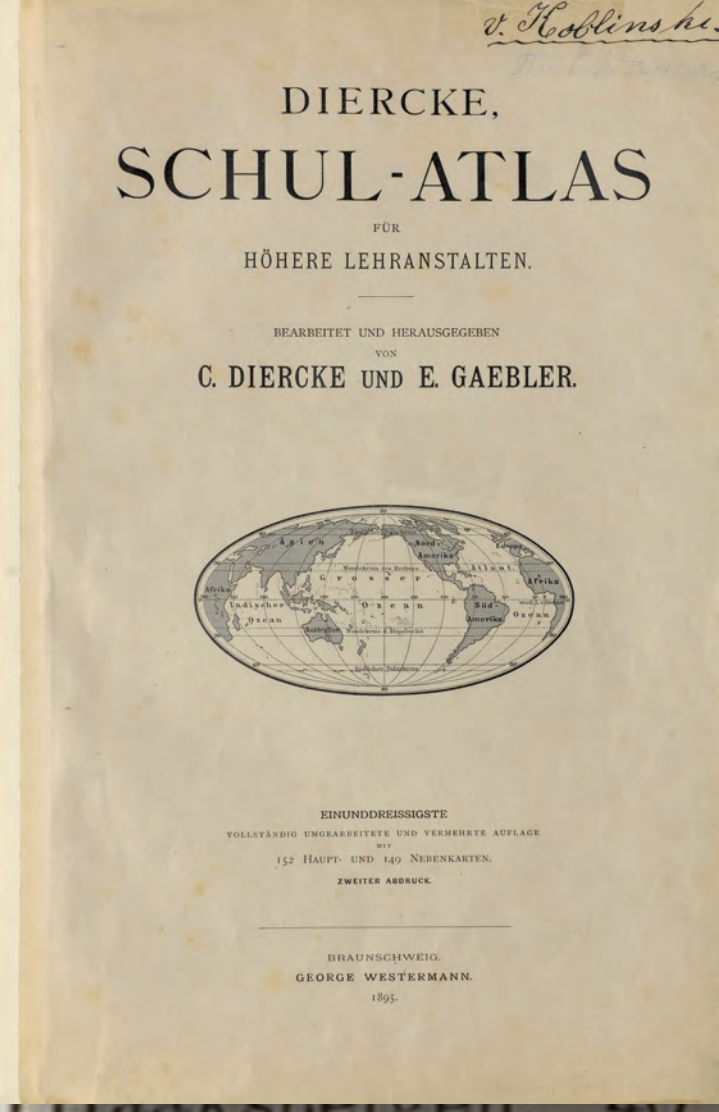
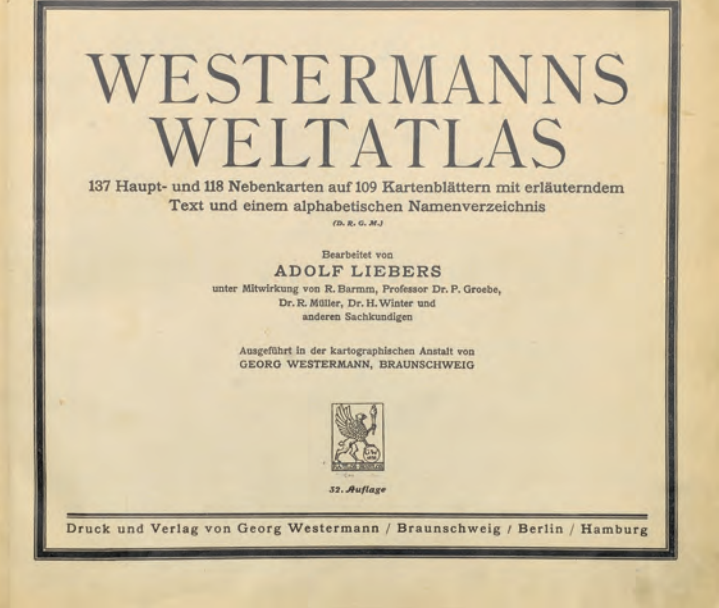
W

estermann Verlag jest niemiecką firmą wydawniczą, założoną w XIX w. w księstwie Brunswick przez George Westermanna zarządzaną przez kilka pokoleń rodziny Westermann.

Westermann znany jest z wydania atlasu historii świata w języku niemieckim, *Großer Atlas zur Weltgeschichte*, zwanego powszechnie *Westermann*.

W 1986 r. Westermann Druck- und Verlagsgruppe w Braunschweig, składający się z wielu działów wydawniczych, stał się częścią Medien-Union z Ludwigshafen, zatrudniającej 800 pracowników.

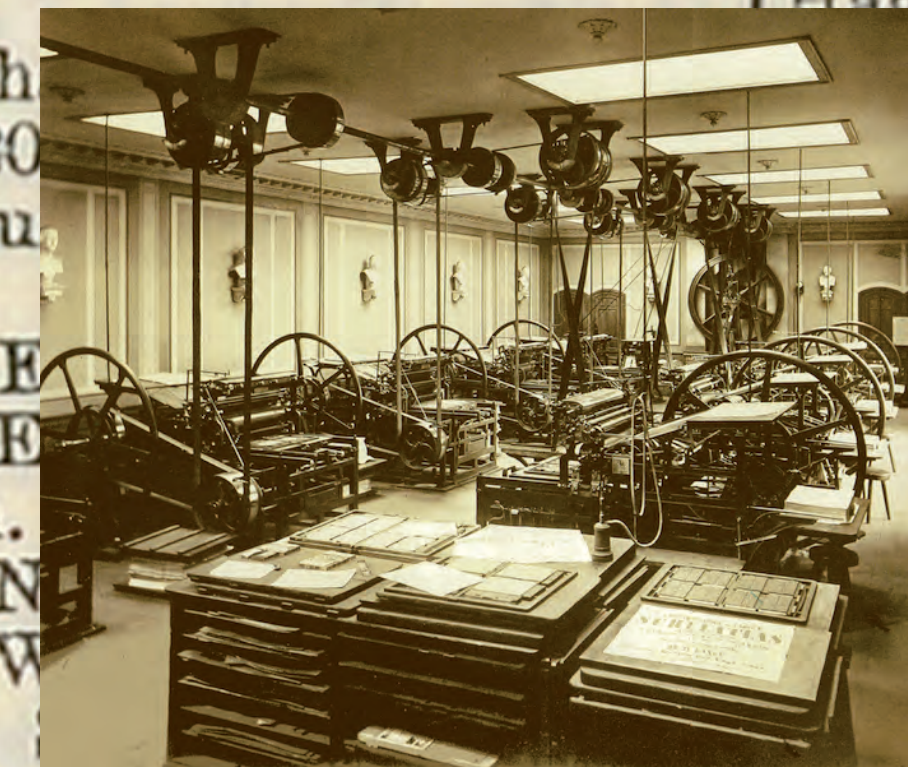
Obecnie oferują produkty związane z użyciem Google Earth, technologii 3D i globusów.

Koncesja na prowadzenie wydawnictwa z 1838 r.

32. Auflage

Drukarnia Westermanna ok. 1890 r.

Tablica pamiątkowa na domu w Berlinie-Wilmersdorf

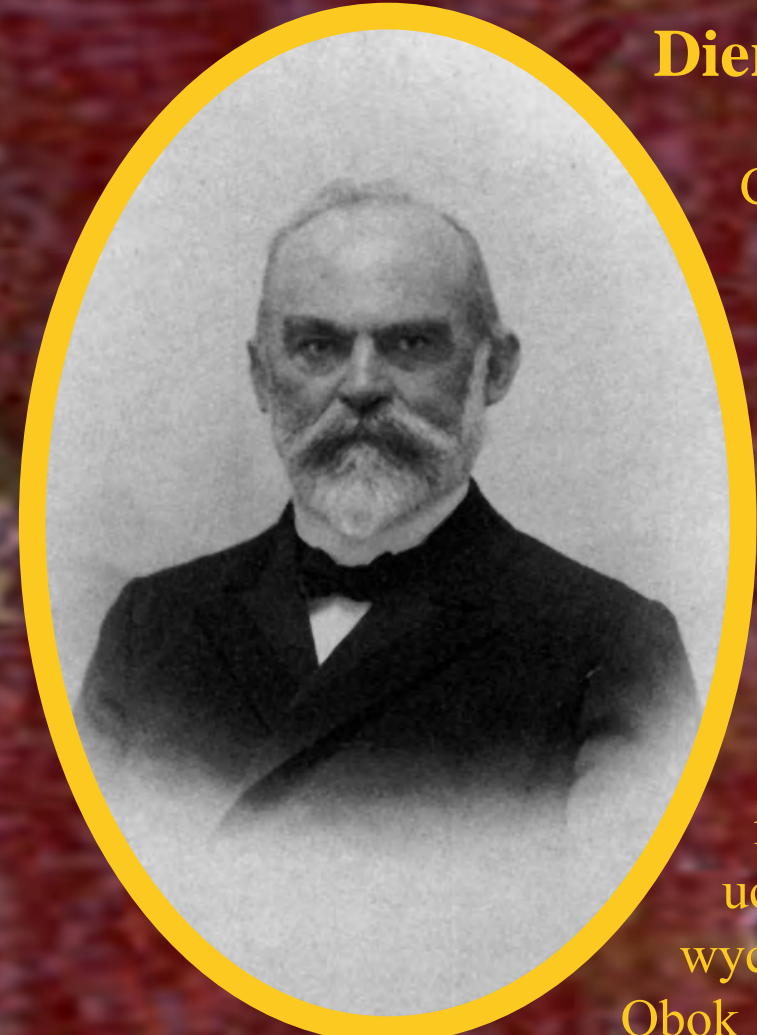
Tablica nagrobkowa Westermanna

Westermann George (1810-1879)

George Westermann, to niemiecki wydawca i założyciel wydawnictwa w Braunschweig, które jest obecnie częścią Westermann Verlag.

Profil publikacji wydawanych przez Westermanna ukształtowany został przez odkrycia geograficzne i osiągnięcia techniczne i naukowe XIX w. Osobiste kontakty z angielskimi autorami, m.in. Charlesem Dickensem, Theodorem Fontane, Hermannem Hesse i Wilhelmem Raabe nadały wydawnictwu charakter przedstawiciela kulturowego. Oficyna wydawnicza specjalizowała się w wydawaniu słowników, literatury podróżniczej i kartograficznej. W 1883 r. rozpoczął wydawanie atlasu geograficznego *Diercke Weltatlas*. Wydawanie atlasów szkolnych było najskuteczniejszym produktem wydawniczym, przynoszącym korzyści finansowe zakładowi wydawniczemu.

Diercke Carl (1842-1913)

Carl Friedrich Wilhelm Diercke, był niemieckim nauczycielem i kartografem. Od jego nazwiska pochodzi znana seria atlasów *Diercke-Atlas*. Był obsadzany na stanowiskach nauczycieli i dyrektorów szkół. W 1.70. został dyrektorem królewskiej szkoły nauczycieli kształcących nauczycieli szkół podstawowych.

Obok pedagogiki jego zainteresowaniem była geografia, która zainspirowała Dierckę do rysowania map, które niezbyt dokładne i szczegółowe znalazły zastosowanie w nauczaniu dzieci. W 1913r. przenosił się do miasta Wilmersdorf gdzie zmarł w wieku 70 lat. Na jego prośbę został pochowany w Sleszwiku-Friedrichsberg dnia 11 marca 1913 roku. Jego syn Paul Diercke był kontynuatorem wydawanych atlasów. Informatyk Arnold Willemer (1960-) jest jedynym z żyjących potomków rodu Diercke.

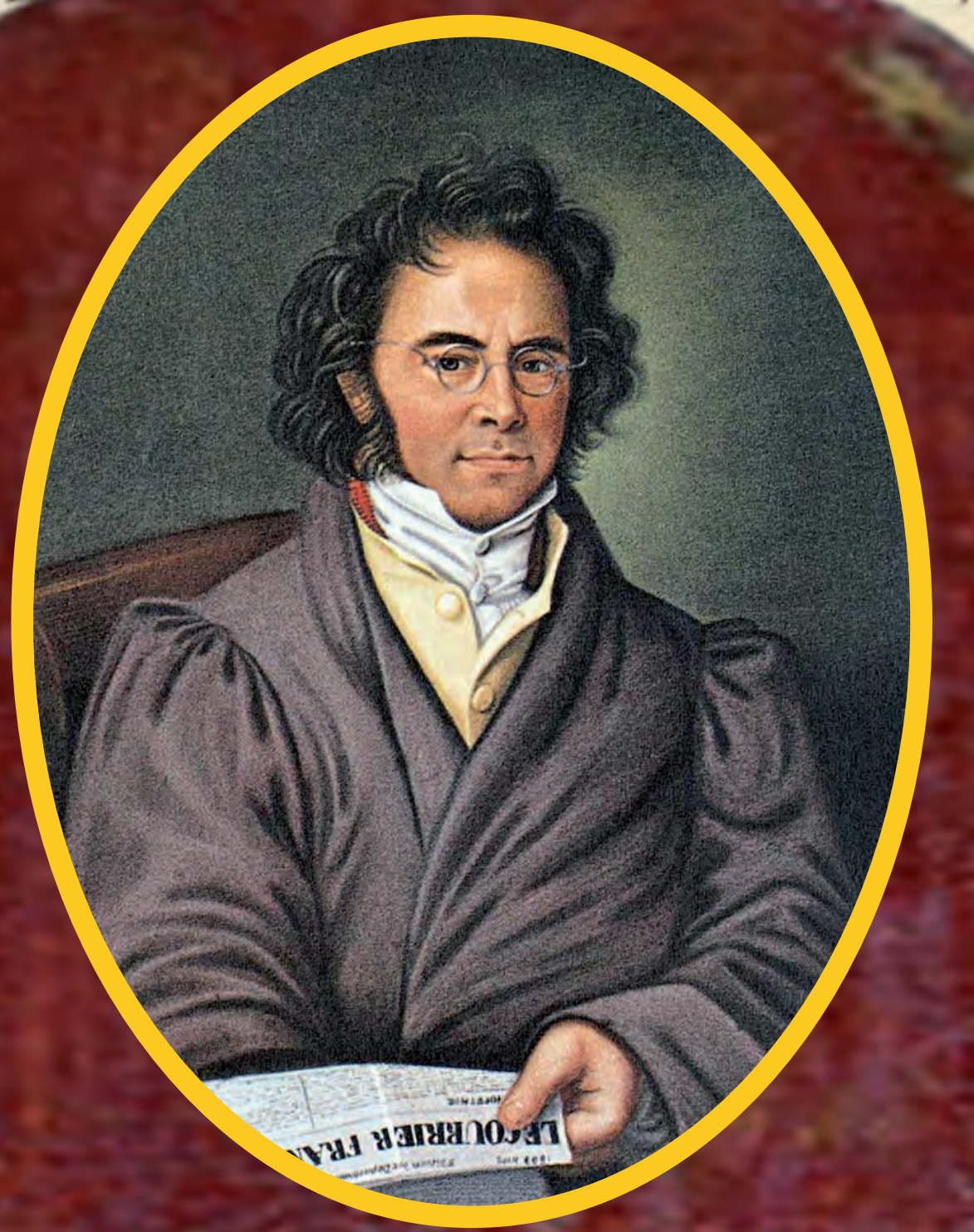
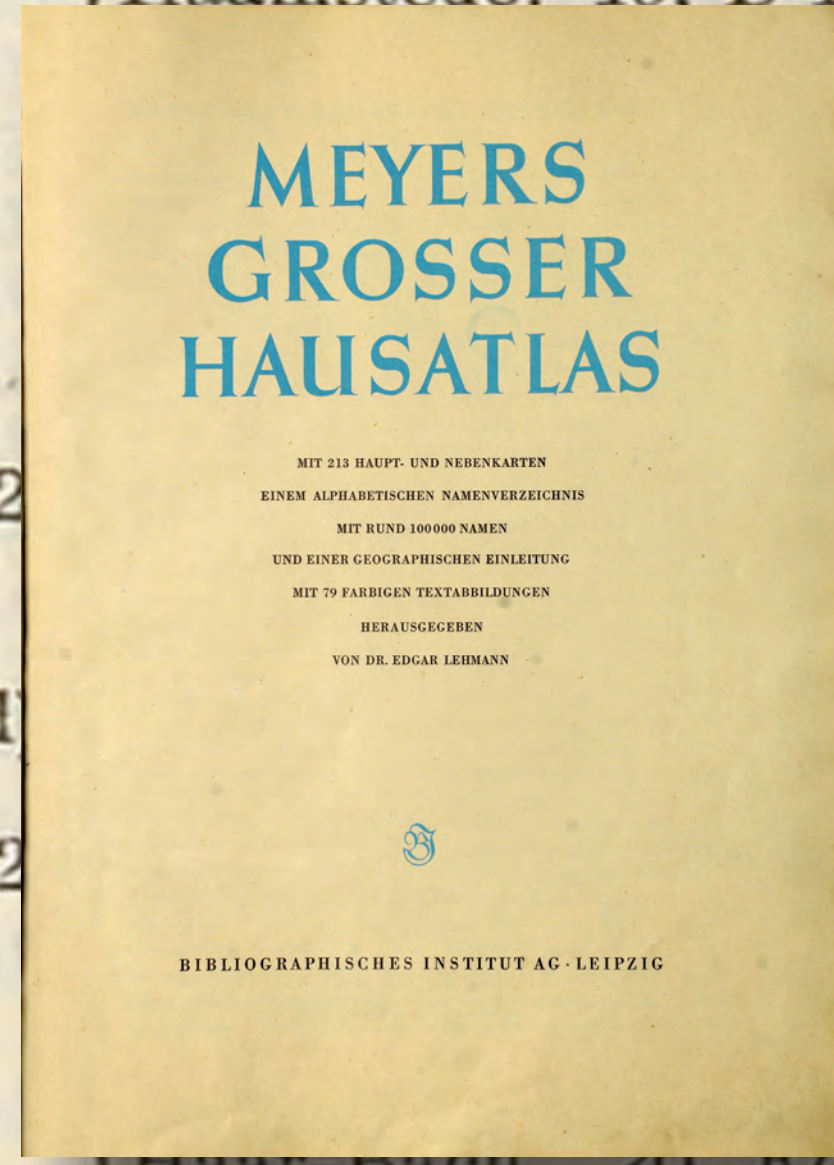
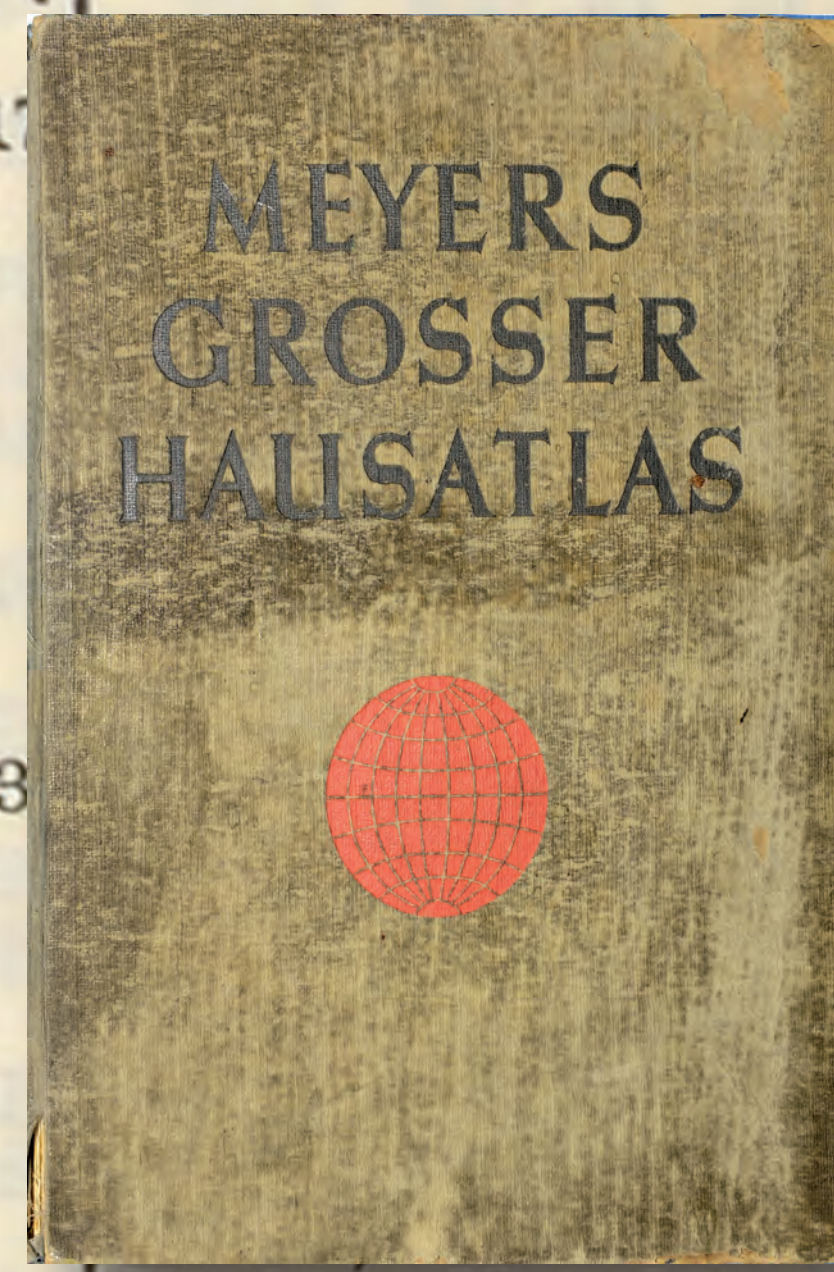
Atlasy Bibliographisches Institut

Bibliographisches Institut to niemieckie wydawnictwo z siedzibą w Berlinie. Jest znane z publikacji encyklopedii Meyersa i prac dotyczących języka niemieckiego.

Wydawnictwo zostało założone w 1826 r. przez Josepha Meyera jako zakład wydawniczy w Gotha, później założył kolejny oddział w Hildburghausen.

W 1874 r. Joseph Meyer firmę przeniósł do Lipska, którego dyrektorem został jego syn Hermann Julius Meyer. Wykorzystując nowe metody reklamowe i marketingowe, rozpoczął wydawanie tanich edycji klasyki, pozyskał nowych nabywców i czytelników.

W l. 1839-1856 Bibliographisches Institut wydał Meyersa encyklopedię, suplement do 52 tomowej encyklopedii, serię dzieł Meyers Universum, Meyers Travel Books, Meyers Atlas, Meyersa edycje klasyków. W 1880 r. opracowany przez Konrada Dudena opublikował ortograficzny słownik zawierający ujednoczoną niemiecką pisownię. W 1915 r. wydawnictwo było spółką akcyjną, której przewodniczącym do 1939 r. był Curt Hillig.

Meyer Joseph (1796-1856)

Joseph Meyer był niemieckim przemysłowcem i wydawcą. Sławę mu przyniosło wydanie znanej encyklopedii Meyers Konversations-Lexikon. Meyer sprawdził się jako wydawca, posługując się systemem subskrypcji serijnej wydawnictw, która była wtedy nowością. W tym celu założył w 1826 r. spółkę Bibliographisches Institut w Gotha. Oficyna wydawnicza Meyera wydała kilka wydań Biblii, dzieł literatury klasycznej m.in. Miniatur-Bibliothek der deutschen Klassiker, katalogów bibliotek, atlasy geografie świata na stalowych rycinach, 17 tomów Meyers Universum w 12 językach oraz encyklopedię Das Grosse Konversations-Lexikon für die gebildeten Stände.

Atlasy Verlag von Carl Flemming

Carl Flemming (1806-1878) pochodzący z Lipska był założycielem największego zakładu wydawniczego. Mając 27 lat w 1833 r. nie posiadając dużych majątkości, nabył podupadłą księgarnię Günthera, wraz z wydawnictwem i kameralną drukarnią, której działalność kontynuował pod własną nazwą. Cechy charakteru jak upór, talent i koneksje nowego właściciela zapewniły mu sukces wydawniczy. Od 1834 r. wydaje książki o tematyce oświatowej, krajoznawczej, rolniczej i beletrystycznej. Kontynuował wydawanie czasopisma Niederschlesischer Anzeiger. W 1840 r. zaczyna wydawanie map i atlasów, które przyniosły jego oficynie sławę i pieniądze. W 1867-1869 w Głogowie powstała okazała siedziba firmy (Flemminghaus), publikująca mapy i atlasy. Były drukowane w nowoczesnej drukarni gwarantując drukom wysoką jakość i umiarkowaną cenę. W 1919 r. firma Carla Flemminga połączyła się z domem wydawniczym Wiskott tworząc zakład wydawniczy pod nazwą Flemming & Wiskott.

Handtke Friedrich (1815-1879)

Friedrich Handtke był niemieckim kartografem w XIX wieku. Jego najważniejszym dziełem jest podręczny atlas państwa Pruskiego Hand-Atlas des Preußisches Staates wydany w 1846 r. zawierający 36 map.

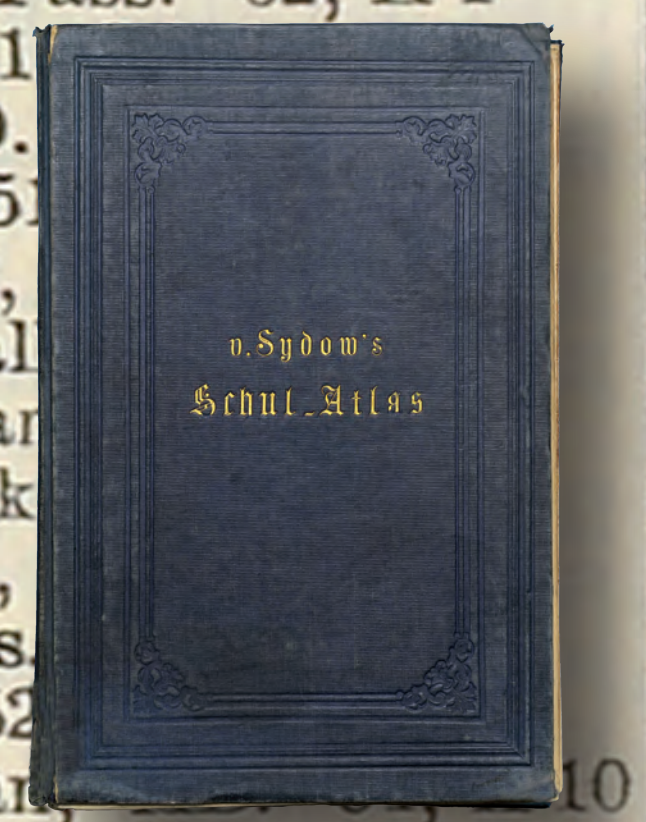
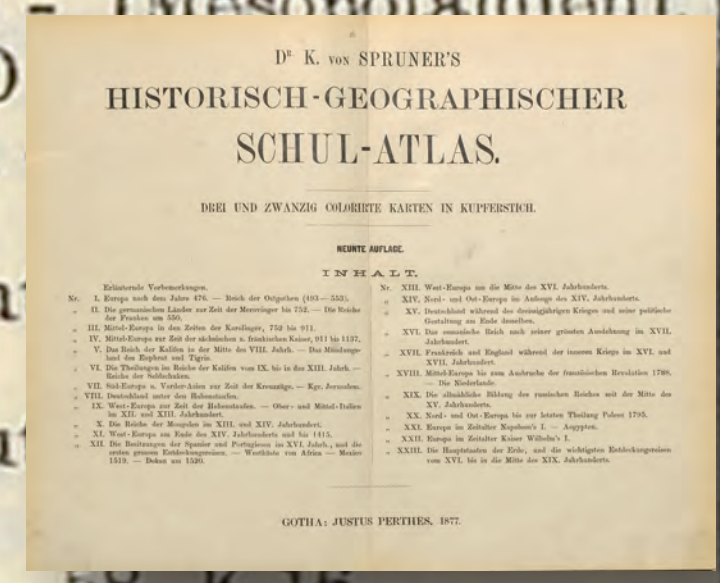
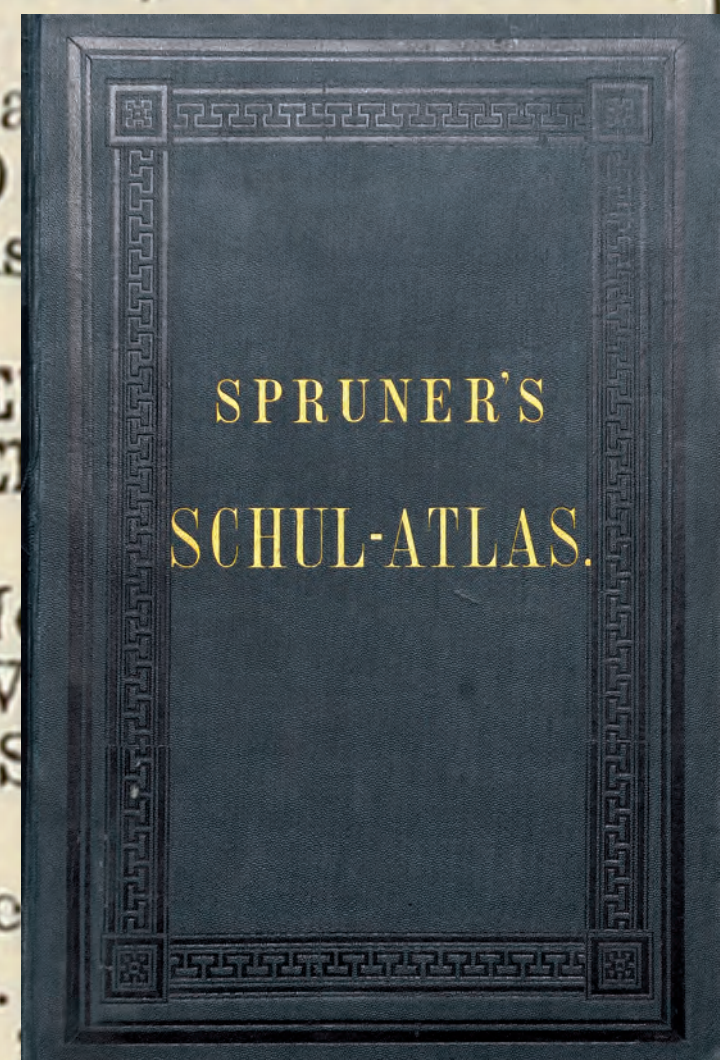
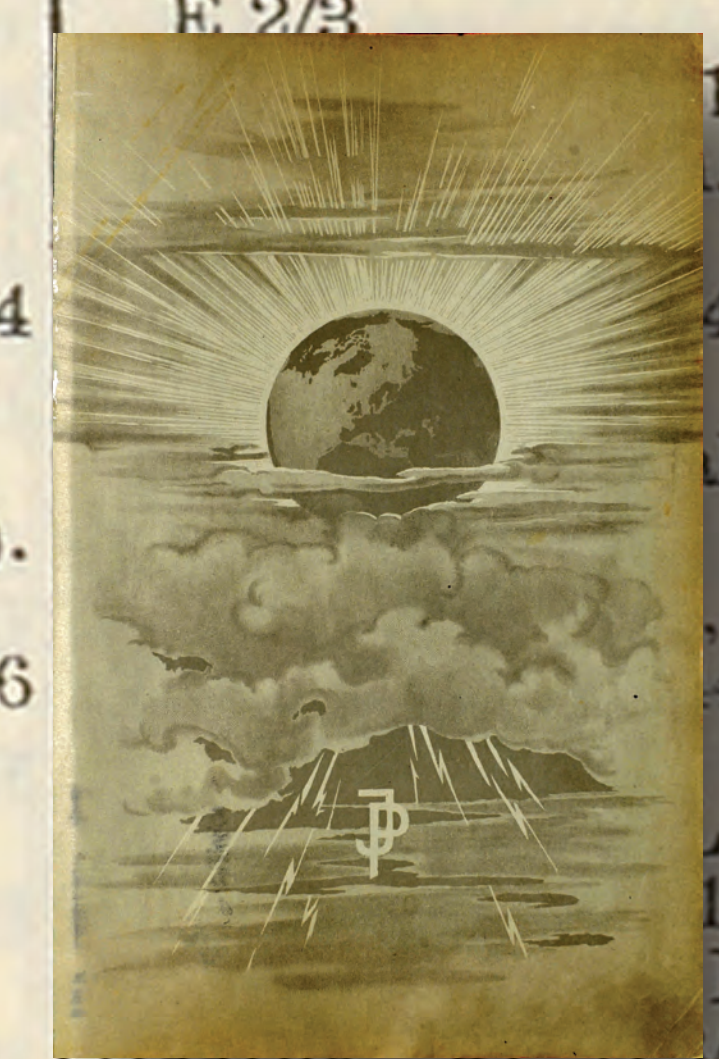
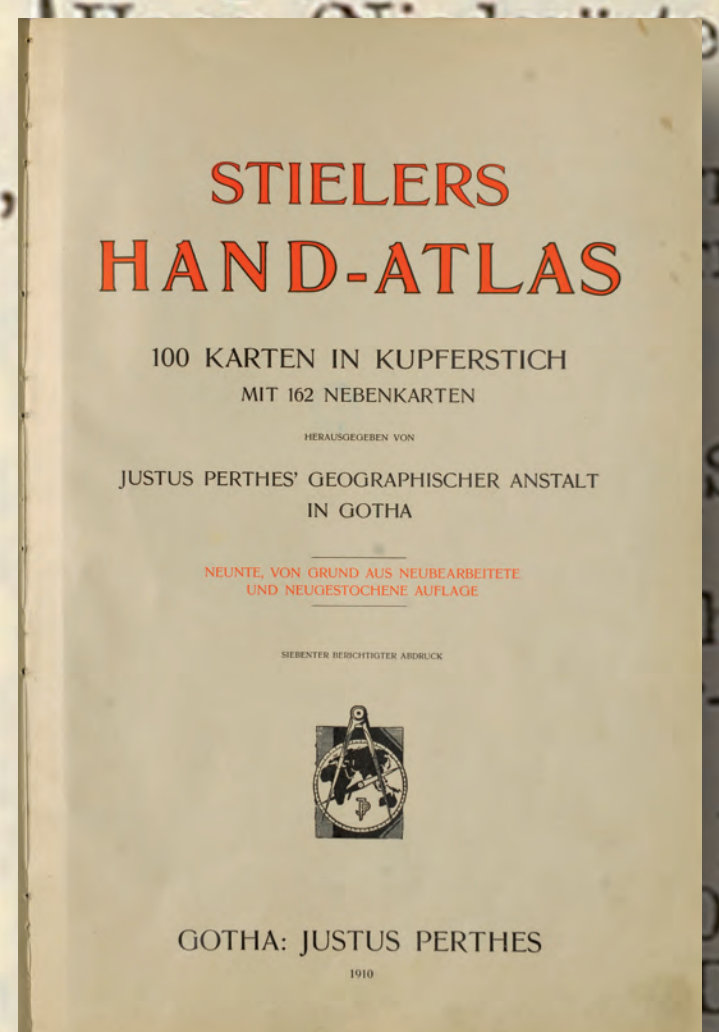
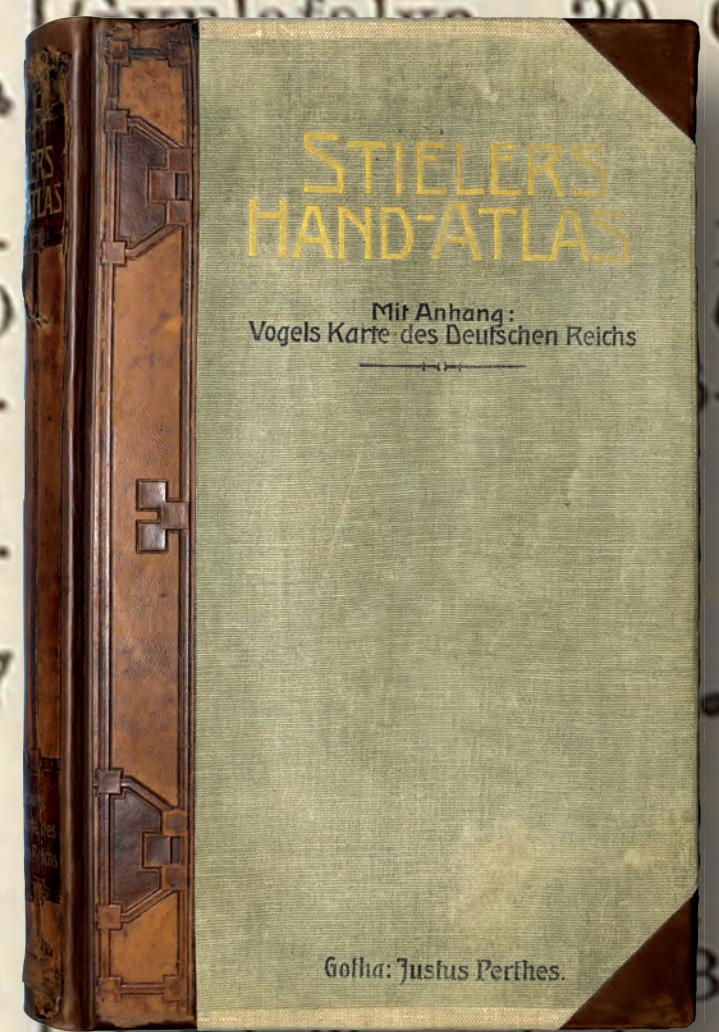
Friedrich Ernst (1867-1937)

Tematem przewodnim atlasu gospodarczego są tematyczne mapy - ogólnogeograficzne, klimatyczne. Obrazują zagadnienia działalności gospodarczej, przemysłowej człowieka na Ziemi.

Atlasy Verlag von Justus Perthes

Justus Perthes, właśc. Johann Georg Justus Perthes to niemiecki wydawca atlasów geograficznych i map ściennych. Od 1778 r. Johann Georg Justus Perthes pracował w księgarni w Gotha. We wrześniu 1785 r. Perthes założył firmę wydawniczą i otrzymał 15-letnią umowę na wydawanie almanachu de Gotha, który od 1816 r. publikował almanach z odciskiem własnego wydawnictwa. Almanach Gotajski ukazywał się w l. 1785–1944. Po śmierci Johanna Georga Justusa w 1816 r. w Gotha jego firmę przejął jego syn Wilhelm i położył fundament pod działalność geograficznego oddziału.

Spruner Karl (1803-1892)

Karl von Spruner lub Karl Spruner von Merz to niemiecki kartograf, uczonec i żołnierz w służbie zawodowej. Karl von Spruner był autorem licznych map kartograficznych, które zostały opublikowane w niemieckich atlasach historycznych. Pierwszym jego dziełem kartograficznym był atlas Bawarii Historischer Atlas von Bayern, opublikowany w 1838 r. Do jego największych opracowań należy atlas podręczny Historisch-Geographischer Handatlas, którego pierwsza edycja ukazała się w częściach, w l. 1848-1853.

Stieler Adolf (1775-1836)

Adolf Stieler to niemiecki kartograf i geograf. Prawie całe życie poświęcił nauczaniu geografii. Posiadał szczególnie talent do rysowania. W późniejszym okresie życia aktywność zawodowa Stieler skłoniła się na tworzeniu map różnych obszarów geograficznych.

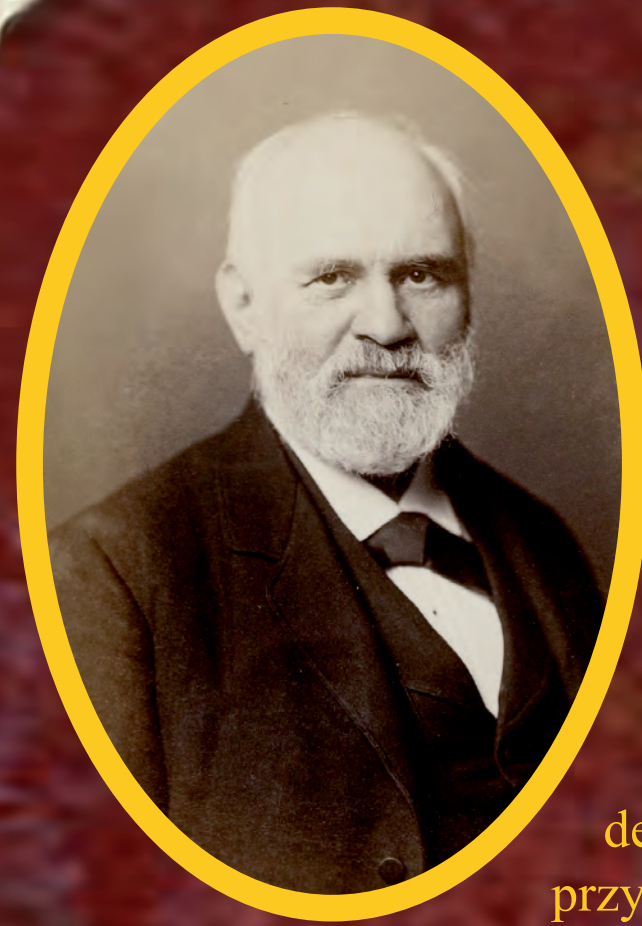
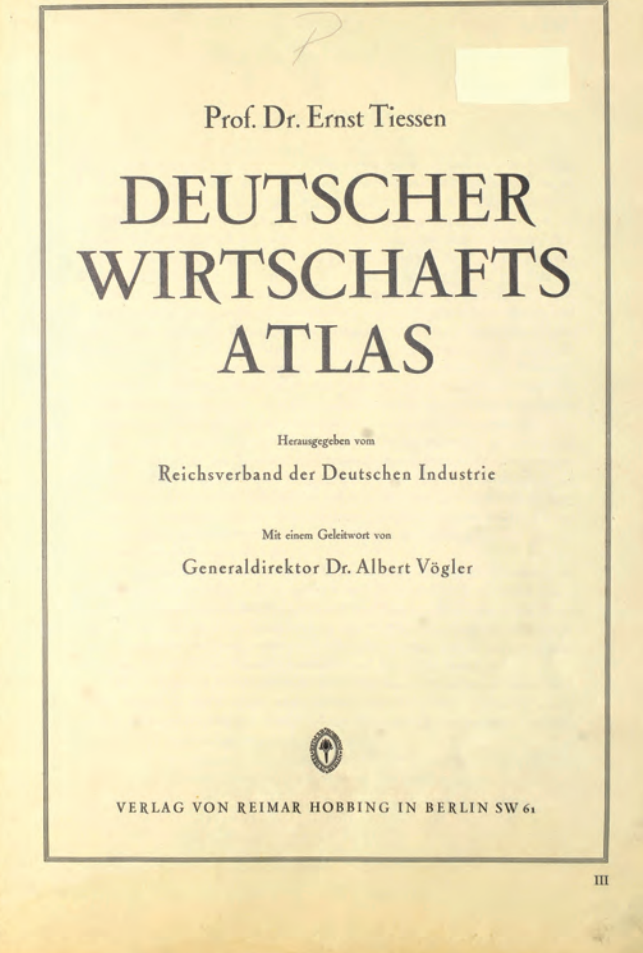
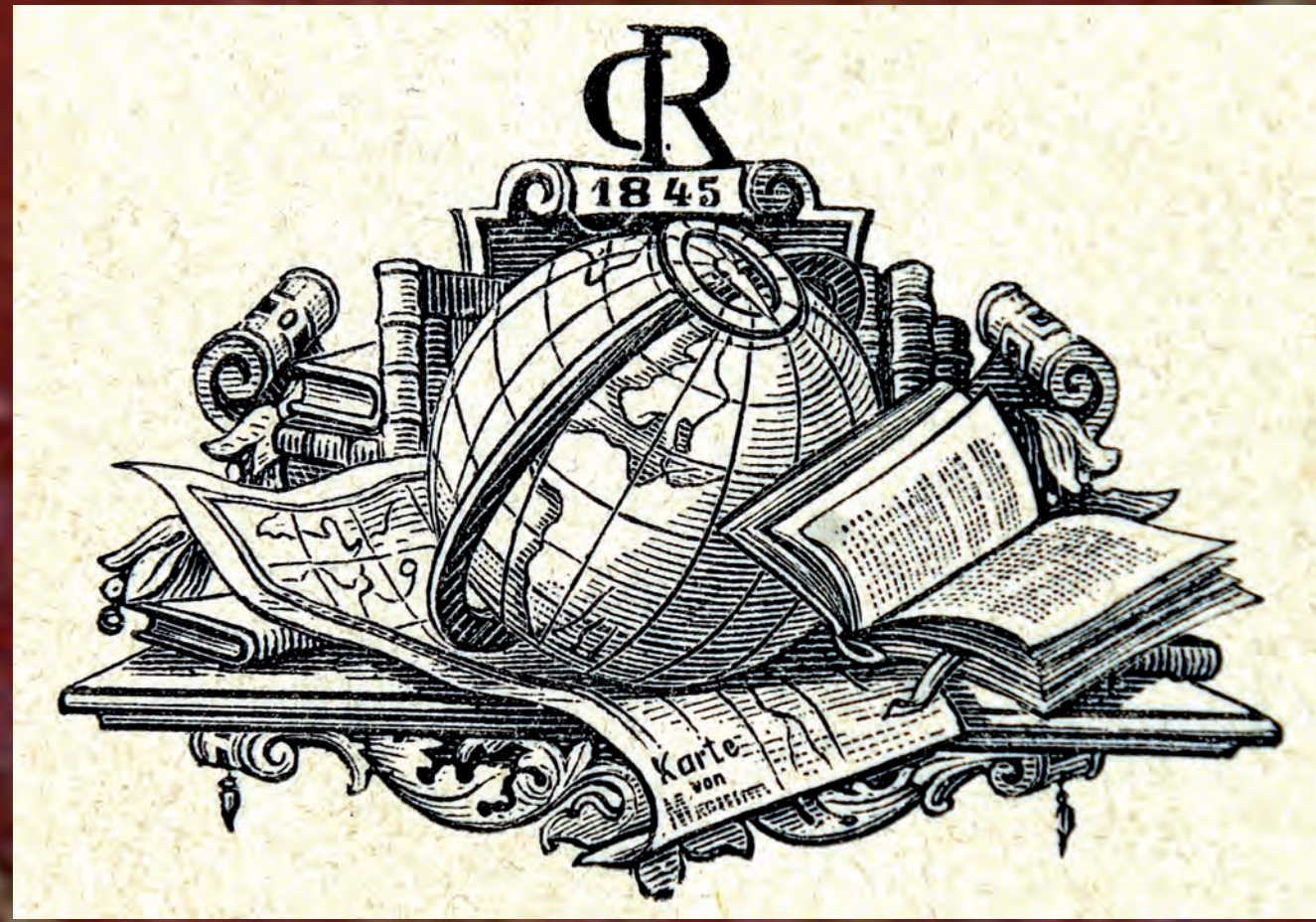
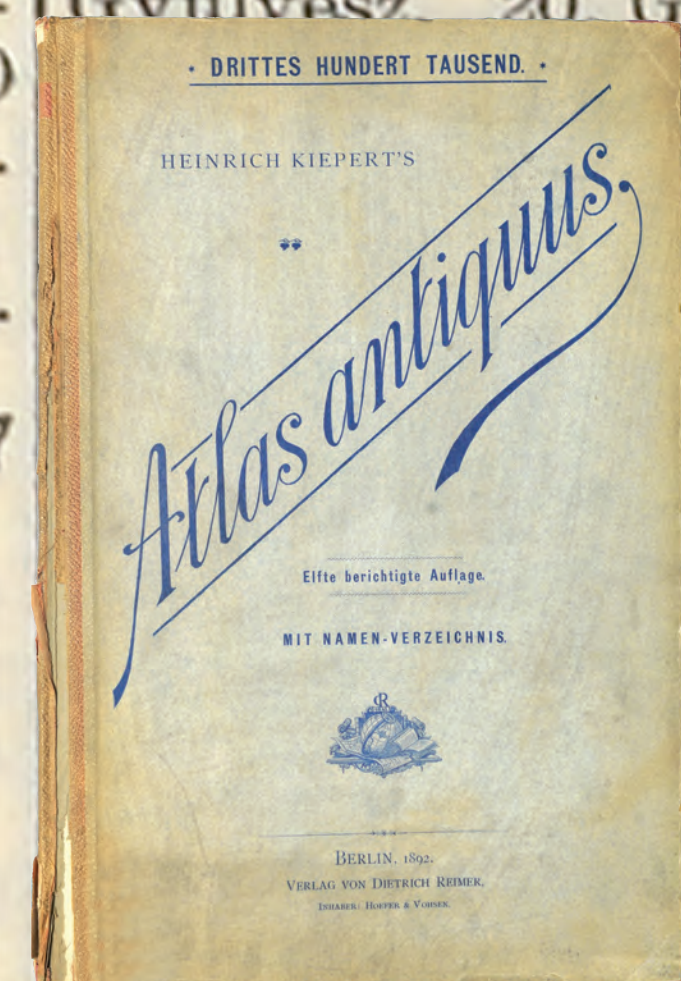
Wydany na przełomie l. 1817/23 50-arkuszowy atlas geograficzny, który przyniósł mu bardzo zaszczytne miejsce w kartografii i jest znany do dzisiaj. Jego działalność jako historyka i geografa XIX w. związana jest z rozwojem kartografii w Niemczech. Współpracował z Justus Perthes Geographical Institute, opracował Stieler's Handatlas, opublikowany przez Justusa Perthesa. Atlasy Stieler wydawane były dla konkretnego użytkownika oraz były kilkakrotnie wznowiane. W 1821 r. atlasy Stieler stały się podstawą do opracowania małych atlasów do szkół. Atlasy o dużej objętości były pomniejszone do 20 arkuszy. Po raz pierwszy w 1823 r. ukazał się Atlas starożytnego świata przeznaczony do nauczania w szkołach. Atlasy szkolne wykazywały jednolity wygląd. Wszechstronność i przedsiębiorczość pomagała Stielerowi w opracowywaniu atlasów, których zawartość miała budzić ducha ówczesnej młodzieży.

THEODOR EMIL VON SYDOW (1812-1873)

Emil von Sydow był kartografem wojskowym i twórcą metodycznej kartografii szkolnej. W swojej pedagogicznej działalności zwrócił uwagę na brak pomocy kartograficznych do nauczania geografii. Dla kartografii szkolnej opracował w l. 1847-1856 liczne atlasy ćwiczeń: siatek kartograficznych, form rzeźby. W l. 1842-1844 opublikował Podręczny metodyczny atlas do naukowego studium geografii w 12 mapach, zaś w l. 1847-1849 opublikował atlas szkolny w 36 mapach. Od 1855 r. pracował dla kartograficznego wydawnictwa Justusa Perthesa w Gotha. W 1860 r. pracował jako nauczyciel w pruskiej Akademii Wojennej, następnie był szefem geograficzno-statystycznego oddziału Sztabu Generalnego, współpracował z A. Humboldtem i C. Ritterem. Dzięki szerokiej działalności zarówno w zakresie teorii, jak i praktyki (dotyczącej przede wszystkim map szkolnych) zapewnił sobie trwałe miejsce w historii kartografii.

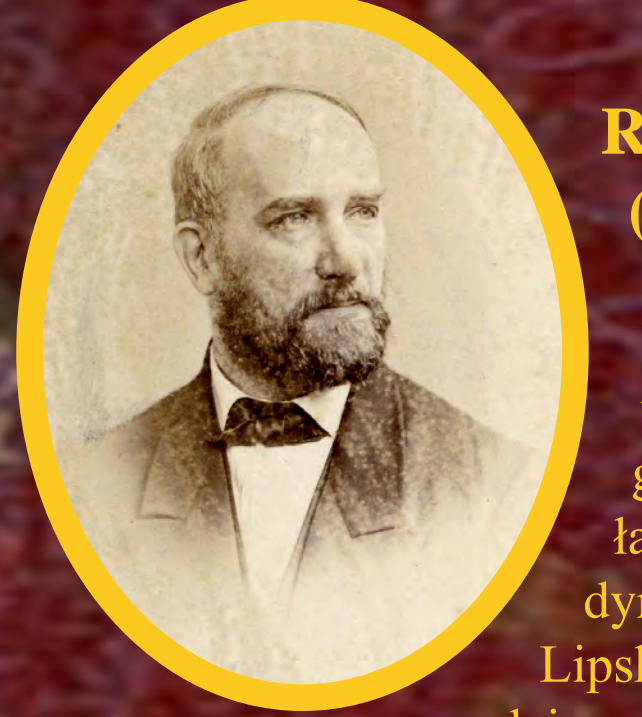
Atlasy Verlag von Dietrich Reimer

Dietrich Reimer Verlag jest wydawnictwem naukowym, z siedzibą w Berlinie, publikującym czasopisma naukowe i książki z dziedziny historii sztuki, architektury, archeologii, antropologii i kulturoznawstwa. Wydawnictwo zostało założone w 1845 r. przez Dietricha Arnolda Reimera, syna wydawcy Georga Andreea Reimera. Dietrich Reimer przejął część zasobów domu wydawniczego ojca i założył wydawnictwo pod nazwą Dietrich Reimer Verlag. Sławę przyniosła mu produkcja obiektów kartograficznych - atlasów i globusów. W 1868 r. partnerem w firmie został księgarz August Hoefler. W 1891 r. działalność firmy wydawniczej przejął Ernst Vohsen. W czasie II wojny światowej, produkcja wydawnicza została ograniczona głównie z powodu braku papieru. W kwietniu 1945 roku, wydawnictwo zostało zniszczone podczas dwóch nalotów. Do 2003 r. Reimer Verlag działał pod nazwą Dietrich Reimer Verlag GmbH.

Kiepert Heinrich (1818-1899)

Johann Heinrich Samuel Kiepert to niemiecki geograf i kartograf. We współpracy z Karlem Ritterem wydał swój pierwszy atlas – Topographisch-historischer Atlas von Hellas und den hellenistischen Kolonien, który przyniósł mu uznanie w dziedzinie kartografii historycznej. W 1854 r. został dyrektorem ds. kartografii w Bertuchsches Institut w Weimarze a w 1852 r. został zatrudniony na stanowisku kierownika działu kartografii w wydawnictwie Dietricha Reimera w Berlinie. W 1865 r. objął stanowisko kierownika wydziału topografii w Urzędzie Statystycznym, co znacznie ograniczyło jego dalszą pracę kartograficzną. Kiepert opracował m.in. jedne z pierwszych szczegółowych map etnicznych Niemiec, Austrii i Półwyspu Bałkańskiego. Pisał również podręczniki do geografii.

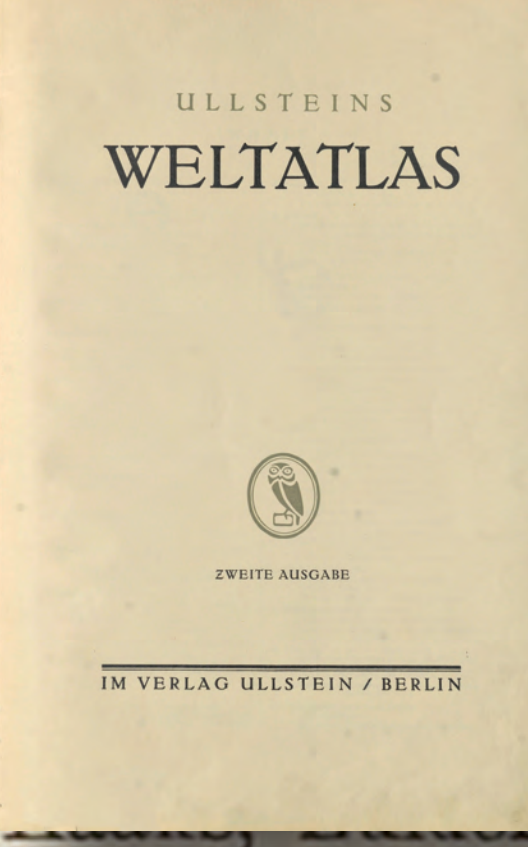
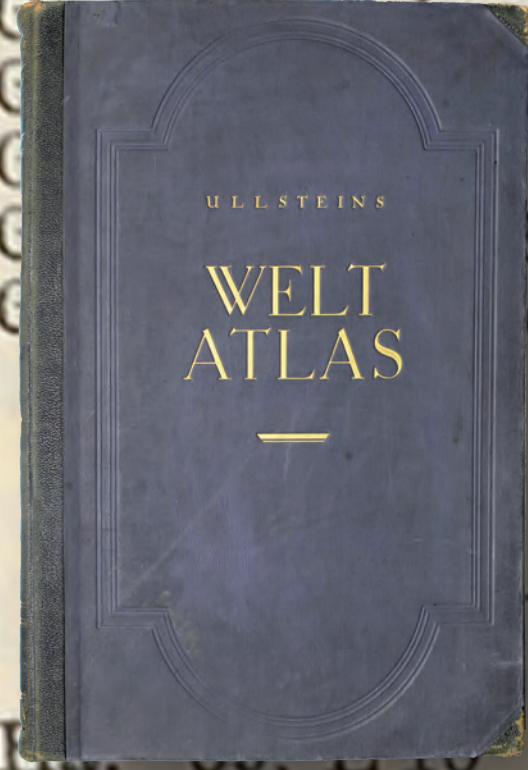

Reimar Hobbing (1874 - 1919)

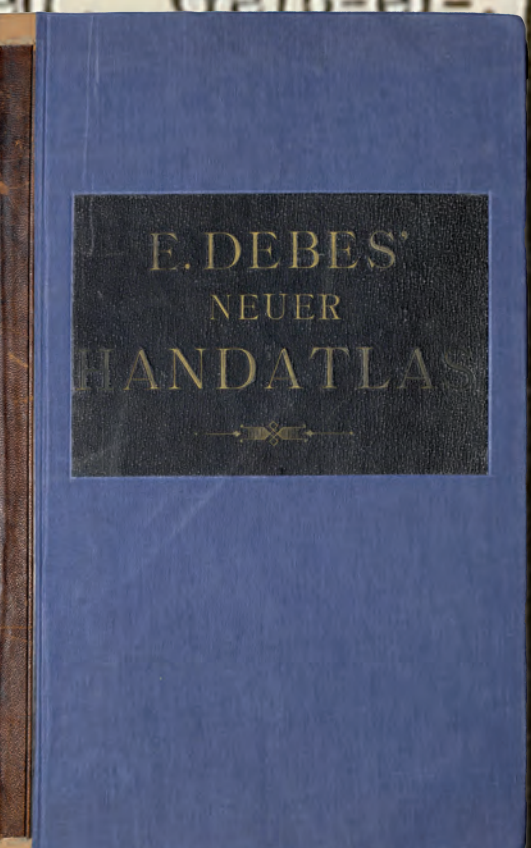
Reimar Hobbing był niemieckim wydawcą. W Stuttgarcie od swojego wujka nauczył się podstaw działalności wydawniczej. Hobbing był dyrektorem wydawnictwa Vobach w Lipsku. W 1903 r. udał się do Berlina, gdzie założył własne wydawnictwo. Hobbing był konserwatywnym wydawcą publikującym czasopisma i książki, któremu udało się osiągnąć sukces. Verlag Reimar Hobbing należał do największych wydawców w Berlinie. Po śmierci Reimara, w 1919 r. jego wydawnictwo przejął niemiecki przemysłowiec Hugo Stinnes.

Atlasy Verlag von Ullstein

Leopold Ullstein przeniósł się w 1855 r. do Berlina, gdzie założył hurtownię papieru a wydawnictwo zostało założone przez niego w 1877 r. W 1891 r. Ullstein opracował nowe mutacje czasopisma Berliner Illustrierte Zeitung. Gazeta Ullsteina zwana także Berliner Morgenpost stała się największym dziennikiem w Niemczech. Po śmierci Leopolda w 1899 r. firmę Ullsteins przejęło jego pięciu synów. Pierwotnie firma wydawała gazety, od roku 1903 do produkcji wydawniczej zostały włączone książki. Wydawnictwo Ullstein w Berlinie, stało się jednym z wiodących niemieckich wydawców. Po 1904 r. Louis Ullstein zmodernizował procesy produkcyjne na wzór modelu amerykańskiego, wprowadził nowy typ gazety BZ am Mittag (BZ) uważany za pierwszy tabloid w Niemczech. W 1920 r. został wzniesiony budynek administracyjny Ullsteinhaus w Berlin-Tempelhof, w którym znajdowały się sektory redakcyjne i wydawnicze oraz własne drukarnie. Po przejściu w 1933 r. władzy przez nazistów, rodzina Ullstein w 1934 r. sprzedała swoje wydawnictwo. Firma została zamieniona w 1937 r. w centralę wydawnictwa NSDAP. Obecnie siedziba wydawnictwa Ullstein działa pod tą samą nazwą, znajduje się na Friedrichstrasse w Berlinie-Mitte.

Sowa przy budynku wydawnictwa Ullstein, Berlin-Kreuzberg

Grobowiec rodziny Debes, Lipsk-Südfriedhof

Debes Ernst (1840-1923)

Ernst Debes był niemieckim kartografem. Po ukończeniu szkoły średniej w Eisenach, odbył staż w dziale geodezji w urzędzie w Gotha. W roku 1858 podjął pracę w instytucie geograficznym Justusa Perthesa. W 1872 r. przygotował swój wyjazd do firmy Wagnera w Darmstadt. Wspólnie z Eduardem Wagnerem synem Heinricha Wagnera, założył zakład wydawniczy pod nazwą H. E. Wagner & Debes. W następnych latach przeniósł się do Lipska zakładając Instytut Geograficzny Wagner & Debes. W 1879 r. rozpoczął pracę nad mapami hydrograficznymi i klimatycznymi. W 1895 r. opracował atlas geograficzny, który został przetłumaczony na wiele języków i miał wiele wydań. Ernst Debes został pochowany na cmentarzu w Lipsku w rodzinnym grobowcu.